

§ 4

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset

HEL 2011-001005 T 10 05 01

Päätös

Teknisen palvelun lautakunta päätti antaa esityksen mukaisen lausunnon kaupunginhallitukselle.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Kari Haapaniemi, yksikönjohtaja, puhelin: +358931039630
kari.haapaniemi(a)hel.fi
Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin
jorma.lamminmaki(a)hel.fi

Päätösehdotus

Teknisen palvelun lautakunta päättäneen antaa esityksen mukaisen lausunnon kaupunginhallitukselle.

Esittelijä

Helsinki kaikille –projekti on laatinut yhteistyössä virastojen ja liikelaitosten kanssa Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset. Esteettömyyslinjausten tarkoituksena on toimia yhtenäisinä koko kaupunkia ja sen hallintokuntia koskevinä yleisinä linjauksina esteettömyystyössä. Esteettömyyslinjaukset on jaettu viiteen eri painopistealueeseen: kaavoitus ja liikennesuunnittelu, rakennukset, yleiset alueet, asuinympäristö ja palvelut.

Stara

Stara on kaupungin sisäinen palveluntuottaja, joka tuottaa rakennusalan, ympäristönhoidon ja logistiikan palveluja. Staran tuotanto perustuu pääosin kaupungin eri hallintokuntien tilaamiin toimeksiantoihin. Tilaaja laatii kohteiden toteutussuunnitelmat. Stara toteuttaa toimialaansa liittyvät hankkeet laadittujen suunnitelmien sekä niiden esteettömyys-, turvallisuus-, laatu- ja aikataulukriteerien mukaisesti.

Esteettömyys pyritään huomioimaan kaikissa Staran tekemissä töissä. Yleisten alueiden työmailla on usein useita osapuolia ja työmaan esteettömyys ja suojaukset vaativat eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja hankkeiden aikataulutuksen koordinointia.

Haittoja pyritään vähentämään eri virastojen välisellä yhteistyöllä myös kaivutöiden teettämisessä ja tekemisessä. Yleisellä alueella kaivettaessa on haettava kaivulupa. Tässä yhteydessä tehdään myös suunnitelma työnaikaisista liikennejärjestelyistä ja ajankäyttösuunnitelma. Tilapäiset liikennejärjestelyt toteutetaan siten, että työmaiden käyttäjille ja ympäristölle aiheutuvat haitat minimoidaan.

Talvikunnossapidossa esteettömyys tarkoittaa oikea-aikaista aurausta, lumen kasaamista kulkuyhteyksien kannalta optimaalisesti ja väliaikaisia lumenvastaanottoaikoja sekä tehokasta liukkaudentorjuntaa. Stara tekee yhteistyötä rakennusviraston ja muiden virastojen sekä laitosten kanssa talvikunnossapidon edelleen kehittämiseksi.

Ympäristön rakentamiseen, korjaamiseen, hoitoon ja rakenteelliseen kunnossapitoon liittyvät tilavaraukset ja materiaalikysymykset tulee huomioida jo kaavoituksessa sekä alue-, liikenne- ja rakennussuunnitteluvaiheissa. Näin varmistetaan kaupunkirakenteen esteettömyys koko sen elinkaaren ajan.

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset muodostavat kehyksen eri hallintokuntien omille esteettömyyteen liittyvälle toiminnalle sekä lisäävät yhteistyötä hallintokuntien toimialojen rajapinnoissa, jotta esteettömyyden toteutuminen varmistetaan. Stara tulee huomioidaan toiminnassaan kaupungin esteettömyyslinjauksissa esitetyt toimenpiteet ja omalta osaltaan edistää niiden toteutumista.

Hankintakeskus

Hankintakeskus toimii yhteishankintayksikkönä, jonka tuottamia yhteishankintasopimuksia käyttävät kaikki hallintokunnat. Tämän lisäksi hankintakeskus tekee erillishankintoja hallintokunnilta saamiensa toimeksiantojen pohjalta. Hankintakeskus noudattaa hankintatoiminnassaan hankinta- ja hallintolainsäädäntöä sekä kaupungin ohjeistusta.

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksilla ohjataan kaikkia hallintokuntia esteettömyystyössä. Erityisesti kiinnitetään huomiota yhteistyöhön hallintokuntien toimialojen rajapinnoissa. Hankintakeskuksen käytännön työkenttä sijoittuu nimenomaan hallintokuntien rajapintoihin syystä, että yhteishankintasopimuksia tehdään kaikkien kaupungin hallintokuntien käyttöön ja erillishankinnoissakin työryhmäyhteistyötä tehdään hankintakeskuksen lisäksi vähintään yhden kaupunkikonsernin organisaation kanssa. Tällainen työskentely antaa hyvät mahdollisuudet ottaa esteettömyyden vaatimukset huomioon hankintojen kilpailutuksissa.

19.1.2012

Hankintalainsäädännössä sallitaan esteettömyysvaatimusten ja muiden sosiaalisten näkökohtien käyttäminen. Esteettömyyskriteereitä voidaan käyttää esimerkiksi hankinnan kohteen määrittelyssä joko teknisissä eritelmissä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevissa eritelmissä. Tällä tavoin saadaan hankittavalle tavaralle, palvelulle tai urakalle asetetuksi sellaiset vähimmäisvaatimukset, jotka kulloinkin ovat tarpeelliset hankinnan kohteen käyttäjäkunnan kannalta. Tavarantoimittajien, palveluntuottajien ja urakoitsijoiden soveltuvuuden arvioinnissa puolestaan voidaan tarkastella tarjoajien valmiuksia täyttää hankinnalle asetettuja vaatimuksia. Tarjousten vertailuvaiheessa taas voidaan käyttää hankinnan kohteeseen liittyviä kriteereitä kokonaistaloudellisesti parhaan tarjouksen valitsemiseksi. Jos siten esteettömyys liittyy hankittavaan tavaraan, palveluun tai rakennusurakkaan, ei ole estettä käyttää esteettömyyttä kilpailuttamiskriteerinä. Hankintasopimuksen toteuttamisvaiheessa tulee valvoa, että hankinnan kohteelle ja sen toteuttamiselle asetetut kriteerit toteutuvat.

Helsingin kaupungin hankintastrategian kehittämissuunnitelmassa esteettömyys näkyy kestävän kehityksen linjauksissa. Hankintastrategian seitsemännen toimenpidekokonaisuuden kohdalla todetaan, että kestävä kehitys huomioidaan järjestelmällisesti kaupungin hankinnoissa. Kilpailutusten yhteydessä arvioidaan kestävän kehityksen vertailu- ja valintaperusteiden käytön mahdollisuus. Kestävän kehityksen käsitteessä esteettömyys ilmenee sen sosiaalisessa ulottuvuudessa: kestävä kehitys kattaa sosiaalisen vastuun hankintojen yhteydessä. Tätä kautta esteettömyyden vaatimukset ovat osana hankintakeskuksen ja koko kaupungin kilpailuttamistyötä. Kaupungin hallintokuntien hankintakäsikirjaan valmistellaan parhaillaan yleisluontoisia ohjeita kestävän kehityksen periaatteiden soveltamista varten. Tässä yhteydessä kirjoitetaan ohjeistusta myös hankintojen sosiaalisten näkökohtien soveltamista varten.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Kari Haapaniemi, yksikönjohtaja, puhelin: +358931039630
kari.haapaniemi(a)hel.fi
Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin
jorma.lamminmaki(a)hel.fi

Päätöshistoria

[Yleisten töiden lautakunta 22.11.2011 § 627](#)

pöydälle 15.11.2011

HEL 2011-001005 T 10 05 01

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti esittää, että kaupunginhallitus hyväksyy Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset.

Esteettömyyslinjausten laadinta

Helsinki kaikille -projekti on laatinut Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset (liite 1). Kaupunginhallitus kehotti 17.5.2010 Helsinki kaikille -projektia laatimaan yhteistyössä virastojen ja liikelaitosten sekä vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa ehdotuksen Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksista.

Esteettömyyslinjaukset on esitelty vammais- ja vanhusneuvostoille vuonna 2010. Saadut kommentit on huomioitu linjausten jatkotyöstämisessä. Esteettömyyslinjauksista on pyydetty lausunnot keskeisiltä hallintokunnilta, vammaisjärjestöiltä ja sidosryhmiltä keväällä 2011 (liite 2). Saadut lausunnot ovat liitteessä 3 ja niiden sisältö on huomioitu lopullisia esteettömyyslinjauksia laadittaessa. Helsinki kaikille -projektin ohjausryhmä on käsitellyt lausunnoissa esitetyt muutokset ja parannusehdotukset 13.9.2011.

Esteettömyyslinjausten tavoite ja sisältö

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksien tarkoituksena on toimia yhtenäisinä koko kaupunkia ja kaikkia hallintokuntia koskevinä yleisinä linjauksina esteettömyystyössä. Esteettömyyslinjaukset muodostavat kokonaisuuden eri hallintokuntien omille esteettömyyteen liittyville toteutusohjelmille ja hallintokuntien kesken käytävälle vuorovaikutukselle. Varsinaiset toteutustoimenpiteet ja niiden toteutusaikataulut määritellään hallintokuntien omissa toteutusohjelmissa ja toteutussuunnitelmissa.

Yhtenä esteettömyyslinjausten tavoitteena on lisätä yhteistyötä hallintokuntien toimialojen rajapinnoissa ja näin varmistaa esteettömyyden toteutuminen. Esteettömyyslinjaukset edistävät esteettömyyden liittämistä osaksi jokaisen hallintokunnan normaalia toimintaa.

Esteettömyyslinjaukset sisältävät yleiset toimintaperiaatteet ja lisäksi esteettömyyslinjaukset on jaettu viiteen painopistealueeseen: kaavoitus ja liikenne-suunnittelu, rakennukset, yleiset alueet, asuinympäristö ja palvelut. Esteettömyyslinjaukset koskevat kaikkia hallintokuntia, joiden toimintaan kyseinen kokonaisuus liittyy.

Yleiset toimintaperiaatteet

Esteettömyyttä edistetään seuraavilla yleisillä toimintaperiaatteilla:

- Esteettömyys liitetään yhdeksi seurattavaksi kokonaisuudeksi kaupungin strategiaohjelmaan
- Esteettömyys liitetään yhdeksi seurattavaksi mittariksi asunto- ja elinkeino-ohjelmaan
- Esteettömyys huomioidaan hallintokuntien palvelu- ja toimintastrategioissa
- Esteettömyys on yhtenä osana hankkeiden tilausasiakirjoja
- Eri hallintokuntien välillä tehdään tiivistä yhteistyötä alueellisesti
- Esteettömyyttä edistetään myös aluerakentamishankkeiden kautta: valmistuneita Helsinki kaikille -projektin tuottamia esteettömyysohjeita (SuRaKu-projekti, katualueita koskevat tyyppipiirustukset, Hallintokunnat ja esteettömyyden tarve -hankkeen oppaat sekä symboli-projekti) hyödynnetään hankkeissa
- Varmistetaan, että Helsingin kaupungin tilaajilla ja tuottajilla on riittävä tietotaito esteettömyydestä: eri hallintokuntien henkilökunnille järjestetään koulutusta esteettömyysasioissa
- Hankintojen kilpailutuksissa ja erilaisissa sopimuksissa huomioidaan myös esteettömyyden vaatimukset (esteettömyys lisätään yhdeksi kilpailutuskriteeriksi). Kaupungin käyttämiltä konsulteilta edellytetään esteettömyysosaamista
- Esteettömyysnäkökulma huomioidaan kaupungin kehittämishankkeissa
- Pääkaupunkiseudun kuntien välillä tehdään yhteistyötä esteettömyyden edistämiseksi (mm. kaavoitus, joukkoliikenne, asuminen)
- Valtakunnallinen verkostoituminen: kunnallisten esteettömyysasiantuntijoiden välistä yhteistyötä jatketaan
- Yhteistyö valtionhallinnon kanssa: osallistutaan eri ministeriöiden esteettömyyttä koskeviin kehittämishankkeisiin
- Kansainvälisyys: yhteistyötä muiden maiden esteettömyysasiantuntijoiden kanssa jatketaan
- Yksityiset tahot - mm. kiinteistöjen omistajat, yritykset ja elinkeinonharjoittajat - otetaan huomioon yhteistyökumppaneina mahdollisimman aikaisessa vaiheessa esteettömyystoimenpiteitä suunniteltaessa

Esteettömyyden painopistealueet

Esteettömyyslinjaukset on jaettu viiteen painopistealueeseen:

- kaavoitus ja liikennesuunnittelu

- rakennukset
- yleiset alueet
- asuinympäristö ja
- palvelut

Esteettömyyslinjaukset painopistealueittain on esitetty liitteessä 1, kohta 3.2.

Esteettömyyslinjausten toteutumisen arviointi ja seuranta

Kaupunginhallitus päätti 10.10.2011 yleisten töiden lautakunnan esityksen mukaisesti, että esteettömyystyön koordinoitua ja edistämistä sekä esteettömyyden toimeenpanon seurantaan varten kaupunginhallitus tulee asettamaan esteettömyysasioiden neuvottelukunnan.

Neuvottelukunnan keskeisimpinä työkaluina esteettömyyden toteutumisen seurannassa toimivat nämä Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset ja Helsinki kaikille -projektin ohjausryhmän jo aikaisemmin hyväksymä esteettömyysmittaristo. Neuvottelukunta raportoi toiminnastaan vuosittain kaupunginhallitukselle.

[15.11.2011 Pöydälle](#)

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Pirjo Tujula, projektinjohtaja, puhelin: 310 38410
pirjo.tujula(a)hel.fi